

CORUPȚIE ȘI ABUZURI LA REGIUNEA DE SECURITATE BANAT

Vasile Rămneanțu*

Cuvinte cheie: Regiunea de Securitate Banat, anchetă, corupție, ilegalități, abuz în serviciu

Keywords: the Banat Region of Securitate, inquest, corruption, illegalities, abuse of power

Conducerea Partidului Comunist Român a reorganizat, în mai multe rânduri, structurile Securității statului, scopul final al acestui proces fiind întărirea continuă a pârgھیilor de control ale partidului, care era mereu suspicios față de activitatea propriului serviciu de informații.

Instalarea la putere a lui Nicolae Ceaușescu a dus la accelerarea acestei acțiuni, noul lider al partidului fiind pe deplin conștient că un control efectiv asupra Securității reprezenta o garanție esențială pentru păstrarea și întărirea puterii politice.

În consecință, în anul 1967 Nicolae Ceaușescu a decis, concomitent cu acțiunile întreprinse în vederea obținerii controlului asupra partidului, subordonarea efectivă a aparatului de securitate, inițiind în acest sens o “reformă”. A urmat Plenara C.C. al P.C.R. din 26–27 iunie 1967, când a fost adoptată hotărârea ca P.C.R. să exercite un control mai ferm asupra activității organelor de securitate și miliție, fiind prevăzute o serie de măsuri în acest scop, care au fost transpuse în practică în perioada care a urmat.¹

Un alt moment important l-a constituit Plenara C.C. al P.C.R. din aprilie 1968, unde au fost condamnate crimele și abuzurile pe care organele de securitate le-au săvârșit în anii '50 ai secolului trecut contra unor activiști de partid, au fost reabilitați o serie de activiști comuniști în frunte cu Lucrețiu Pătrășcanu, Ceaușescu obținând un succes important în consolidarea puterii sale politice prin îndepărtarea lui Alexandru Drăghici din funcțiile de conducere pe care acesta le deținea.²

* Universitatea de Vest Timișoara, b-dul Vasile Pârvan, nr. 4, e-mail: vasileramneantu@yahoo.com

¹ Florian Banu, *De la SSI la SIE. O istorie a spionajului românesc în timpul regimului comunist (1948–1989)* (București: Corint, 2016), 68–69. La Plenara din iunie 1967, Vasile Patilineț a prezentat documentul intitulat “Unele probleme privind activitatea organelor de Securitate”, în care a fost evidențiat controlul slab pe care P.C.R. l-a exercitat asupra organelor de securitate în trecut, fiind aduse și acuze referitoare la metodele de lucru care au fost folosite de către lucrătorii de securitate. Vezi Liviu Pleșa, “Cadrele Securității în anul 1968,” *Caietele CNSAS*, anul III, nr. 1 (5) (2010): 65, www.cnsas.ro/documente/caiete/Caiete_CNSAS_nr_5_2010, accesat la 25 iulie 2017.

² Vasile Rămneanțu, “Reflectarea în județul Timiș a hotărârii Plenarei Comitetului Central al

Pe acest fond, după Plenară au fost scoși din rândul cadrelor active ale Securității o serie de ofițeri care se făcuseră vinovați de practici abuzive în perioada Dej, precum execuții sumare, înscenări, tortură etc., aceștia fiind considerați astfel compromiși (procesul respectiv demarând chiar din anul 1967).³

În urma Plenarei din 1967 a fost analizată și activitatea Regionalei de Securitate Banat, constatându-se o serie de abuzuri și ilegalități care au fost comise de către organele de securitate, folosirea “unor metode nepermise” în vederea obținerii probelor de vinovăție, comportament imoral, tendințe de căpătuială etc.⁴

În acest context, în anul 1968 au fost scoase la iveală abuzurile și ilegalitățile care au fost săvârșite de către numeroși ofițeri din fosta Regiune de Securitate Banat, referatul numărul 13/90.935 al Consiliului Securității Statului cuprinzând abaterile unor cadre din fosta Direcție regională de securitate Banat.

În document se preciza că, premergător ședinței de prelucrare a documentelor Plenarei C.C al P.C.R. din 22–25 aprilie 1968, lucrătorilor Inspectoratului de Securitate Timiș li s-au adus la cunoștință rezultatele cercetărilor întreprinse ca urmare a abaterilor unor foste cadre din fosta Direcție regională de Securitate Banat.

În acest sens, se sublinia că “Infrațiunile și abuzurile grosolane săvârșite la fosta Direcție Regională de Securitate Banat sunt rezultatul faptului că un număr de ofițeri cu funcții de conducere, în loc să fie preocupați permanent de îmbunătățirea activității organelor din subordine, au nesocotit obligațiile de serviciu și ordinele primite, au încălcat legalitatea socialistă și cele mai elementare norme ale eticii comuniste.”

Astfel, în fosta Direcție Regională de Securitate Banat de mai mult timp și în special în ultimii ani, au existat unele practici dăunătoare, începând de la abateri, beții și diferite genuri de abuzuri, până la ilegalități, infrațiuni și încălcări flagrante ale ordinelor care reglementau munca de securitate.

Consiliul Securității Statului, în urma dezbaterilor documentelor Plenarei C.C. al P. C. R. din iunie 1967, a primit unele sesizări din care rezulta că în cadrul fostului raion de securitate Arad au fost săvârșite o serie de abuzuri, abateri și încălcări ale regulilor muncii de securitate. Verificările care au urmat au scos la iveală că problemele semnalate erau reale și, drept urmare, locotenent-colonelului Ion Nedelea, fost șef al raionului respectiv, a fost exclus din partid și scos din rândul cadrelor active ale Securității. În același timp, alți patru ofițeri au fost retrogradați din grad și din funcțiile pe care le dețineau, faptele lor fiind prelucrate cu întregul efectiv al unității în cauză.

Concomitent, pentru ușurința de care a dat dovadă în verificarea inițială a sesizărilor primite, pentru inducerea în eroare, prin răspunsul dat, a Consiliului Securității Statului, în care⁵ sublinia că problemele semnalate nu se confirmau, ca și pentru tolerarea abaterilor unor ofițeri din Arad, șeful direcției regionale de Securitate Banat,

Partidului Comunist Român din aprilie 1968 privind reabilitarea unor activiști de partid,” *Analele Banatului*, Serie Nouă, Arheologie-Istorie XXIV (2016): 599.

³ Pleșa, “Cadrele Securității,” 63.

⁴ Vasile Rămneanțu, “1965–1969: Banatul între liberalism și tendințe autoritariste,” *Analele Banatului*, Serie Nouă, Arheologie-Istorie XIX (2011): 507–509.

⁵ CNSAS, Florica Dobre, coord., *Securitatea, Structuri. Cadre. Obiective și metode*, vol. II (1967–1989)

generalul – maior Wiliam Steskal⁶ a fost sancționat disciplinar de către Consiliul Securității Statului cu “observare”.

Dar lucrurile nu s-au oprit aici, situația fiind mult mai gravă, fapt dovedit de sesizările venite pe adresa Consiliului Securității Statului privind și alte abateri care au fost comise în cadrul fostei Direcții Regionale de Securitate Banat. În consecință, conducerea centrală a Securității a hotărât trimiterea la Timișoara a unei comisii care a efectuat o verificare amănunțită a tuturor chestiunilor care au fost semnalate.

În urma cercetărilor întreprinse s-a stabilit că unii ofițeri au încălcat disciplina de partid și de stat, ordinele și directivele muncii de securitate, regulile de conspirativitate și de compartimentare a muncii, au întocmit unele documente false și au dezinformat organul superior. De asemenea, au fost folosiți unii informatori pentru procurarea

(București: Ed. Enciclopedică, 2006), 305, www.cnsas.ro/documente/publicații/Securitatea%20vol.%202.pdf, accesat 15 iulie 2017.

⁶ Wiliam Steskal s-a născut la 26 noiembrie 1913, în orașul Branq-Germania, fiind fiul unui miner de naționalitate cehă. A absolvit patru clase primare în 1926, în comuna Doman, raionul Reșița, fiind apoi ucenic la Uzinele Reșița-secția Poduri, unde s-a calificat în meseria de lăcătuș și unde a muncit până în 1954. Din punct de vedere politic, în anul 1929 s-a înscris în Tineretul Social-Democrat, iar apoi a devenit membru sindicalist. Ulterior s-a apropiat, treptat, de activitatea ilegală desfășurată de către comuniștii din Reșița, ținând legătura cu “ilegaliști” comuniști și contribuind la fondul “Ajutorul Roșu”. Pe perioada celui de-al doilea război mondial i-a ajutat pe prizonierii sovietici care lucrau la uzinele Reșița cu alimente și bani. În anul 1945 a fost primit în P.C.R., a fost scos din producție și a intrat în rândurile activiștilor de partid, îndeplinind diverse funcții de răspundere, de ale căror sarcini s-a achitat “în mod conștiincios”. În anul 1948, după terminarea unei școli de partid de trei luni, a fost numit președinte al Comisiei de verificare a membrilor de partid de pe lângă fosta Județeană P.M.R. Oravița. În această funcție a manifestat foarte multă “vigilență” în depistarea problemelor apărute în activitatea trecută a membrilor de partid, pentru aceasta fiind și decorat cu ordinul “Steaua Republicii” clasa a IV-a la finalizarea acțiunii de verificare. Inițierea lui Steskal în munca de securitate s-a produs în anul 1950 când, alături de un grup de delegați veniți din partea C.C. al P.M.R., a participat la ancheta pentru “descoperirea și aducerea în fața justiției a complotului titoist în frunte cu Miloș Todorov, legat de Ambasada Iugoslaviei de la București”, anchetă finalizată prin organizarea unui proces public în capitală. A urmat, în septembrie 1950, încadrarea lui W. Steskal în Securitate, având gradul de locotenent, îndeplinind, până în iunie 1952, funcția de șef al Serviciului de Securitate Reșița. Aici a depistat și arestat 11 “elemente fugare și urmărite” și a dat “lovituri serioase dușmanului” din regiune. Drept urmare, a fost promovat în funcție, preluând pentru o scurtă perioadă de timp, în 1952, conducerea fostei Direcții Regionale de Securitate Severin, unde prin “introducerea metodelor juste de muncă” a obținut un succes important, respectiv “nimicirea banditului fugar Caraibot Ioan, zis Ciovică”. În iulie 1952 a fost numit locțiitor al șefului Regionale Timișoara a Ministerului Securității Statului, afirmându-se ca un “ajutor prețios al conducerii direcției”, contribuind la descoperirea și prinderea “spionului titoist” Sava Mratici și la “identificarea și lichidarea bandiților fugari din Severin” precum Duicu Nistor, zis Boieru, Curescu Victor, Balica Gheorghe etc. Steskal era caracterizat ca fiind un “tovarăș pe care se poate conta orișicând, în orice situație” fiind avansat la gradul de locotenent-colonel și numit în funcția de șef al Regionalei Timișoara a Ministerului Afacerilor Interne începând cu data de 1 ianuarie 1957. A rămas în această funcție pînă în anul 1968, vezi Nicolae Ioniță, “Fișe biografice ale șefilor direcțiilor regionale de Securitate de la sfârșitul anilor 50,” *Caietele C.N.S.A.S.*, Anul III, Nr. 1 (5) (2010): 53–54, www.cnsas.ro/documente/caiete/Caiete_CNSAS_nr_5_2010.pdf, accesat la 3 august 2017.

ilegală de valută, au fost confiscate, abuziv, diferite obiecte și au fost însușite bunuri și sume de bani provenite din confiscări.

În aceeași perioadă, fosta conducere a Direcției Regionale de Securitate Banat a admis sustragerea de la controlul vamal a unor persoane ce intrau sau ieșeau din țară. În consecință, unele dintre faptele comise aveau un caracter infracțional și erau pedepsite de lege.

În continuarea documentului au fost prezentate principalele abateri și abuzuri comise de către unii dintre ofițerii de securitate din fosta regiune Banat. Astfel în anul 1964 a fost pierdut dosarul de acțiune informativă “Mazacs Ervin”, iar generalul-maior W. Steskal nu a luat măsuri pentru a se cerceta împrejurările care au dus la pierderea dosarului respectiv, nu i-a tras la răspundere pe cei vinovați și nici nu a raportat cazul eșalonului superior.

În 1966, maiorul Ștefan Kecskemety, fost șef al Serviciului de contraspionaj, împreună cu maiorul Ioan Cimpoiaș și cu căpitanul Gheorghe Kurunczi, din cadrul aceleiași serviciu, cu știrea locotenent-colonelului Ladislau Szabadoș, fost șef al secției “C”, au reconstituit (pentru a ascunde pierderea celui original) prin fals dosarul, documentele pentru deschiderea și închiderea celui dosar fals fiind aprobate, prin semnătură, de către Steskal (dosarul pierdut nemaifiind găsit).

Totodată, au fost întocmite acte false pentru a nu se descoperi faptul că doi informatori erau în legătura activă a Serviciului regional de contraspionaj la data trădării și rămânerii lor în străinătate (anii 1965, respectiv 1966). Astfel, s-au întocmit rapoarte cu date retroactive, din care rezulta că cei doi ar fi fost abandonați de ofițerii de securitate cu câteva luni înainte de “trădare”, unul dintre aceste rapoarte false fiind aprobat de către Steskal. Comisia de anchetă a stabilit că faptele săvârșite în acest caz întruneau elementele infracțiunii de pierdere de documente secrete de stat și de fals în acte publice.

În anul 1967 generalul-maior Steskal a aprobat ca un fost informator (având numele informativ “Rotaru”), care pleca definitiv din țară, să scoată un briliant în valoare de circa 28.000 de lei, precum și alte obiecte. Contrar legilor în vigoare la data respectivă, fostul șef al securității din regiunea Banat a dispus ca organele vamale să nu efectueze controlul⁷ cetățeanului respectiv la ieșirea din țară.

De asemenea, Steskal a mai intervenit ca și alte persoane să nu fie supuse controlului vamal la plecarea în străinătate, printre acestea găsindu-se și o rudă a sa. Pentru toate acestea, comisia îl găsea vinovant pe W. Steskal de delictul de sustragere de la vămuire.

Din verificările aceleiași comisii de anchetă reieșea faptul că în august 1967, Steskal a primit un raport obținut prin utilizarea mijloacelor tehnice și din care rezulta că informatorul care urma să plece definitiv din țară (vezi cazul de mai sus – n.a.) împreună cu soția acestuia au hotărât să-i ofere maiorului Kecskemety, în schimbul eliberării actelor de plecare, un briliant. Din cercetările efectuate rezulta că nu s-au întreprins măsurile de verificare a acestor informații, iar notele cu datele obținute prin folosirea mijloacelor tehnice au dispărut de la dosar.

⁷ Ibid., 306.

În decembrie 1965, Steskal a fost informat că fiul său, ofițer de miliție, fiind în stare de ebrietate, a provocat un scandal public în restaurantul în care se găsea, rupându-i-se epoleții și fiind bătut. Deoarece la locul cu pricina s-a aflat și un angajat civil din cadrul Securității, acesta a fost chemat a doua zi în biroul lui W. Steskal, fiind înjurat și bătut de către șeful regiunii de securitate pe motivul că nu l-a apărat pe fiul său. Apoi, la trei luni după aceste evenimente, Steskal a încadrat-o pe victima sa în corpul subofițerilor, cu gradul de plutonier-major.

Pe de altă parte, Steskal a fost sesizat că 17 cadre din subordinea sa, contrar H.C.M. nr. 957/1966 și a ordinelor Consiliului Securității Statului, purtau corespondență cu rude și alte persoane din străinătate, dar nu a luat nicio măsură în această privință și nici nu a informat eșalonul superior.

Din cercetările efectuate a mai rezultat faptul că o parte din bunurile ridicate cu ocazia unor percheziții și care au fost depozitate la sediul Direcției Regionale de Securitate, erau valorificate fără hotărâri judecătorești sau ordonanțe confirmate de către Procuratură. Personal, Steskal a aprobat ca unele cadre de securitate să cumpere astfel de obiecte sau să primească de la străini o serie de lucruri sub formă de cadouri.

Tot din materialele cercetate reieșea că medicul maior Gheorghe Gornic a primit (în 1962) o mită de 4000 de lei de la soția unui arestat, în schimbul promisiunii că îl va scăpa pe respectivul de pedeapsă. Steskal nu a efectuat verificările corespunzătoare pentru a se stabili adevărul și a fi luate măsurile necesare în acest caz. Dimpotrivă, la propunerea sa, medicul a fost avansat în grad în ultimii patru ani, de două ori la excepțional.

Gornic se făcea vinovat și de alte lucruri. Astfel, i-au fost predate, pe bază de proces-verbal, unele medicamente străine confiscate, fără ca acesta să le descarce în mod legal prin CENTROFARM, iar la data verificării nu a putut justifica o parte din medicamentele primite.

Profitând de relațiile neprincipiale pe care le avea cu Steskal, precum și cu locotenent-colonelul Horia Lăpușan, începând cu anul 1958 și până în 1968 Gheorghe Gornic⁸ a schimbat pentru el și pentru părinții săi patru locuințe.

Au fost date la iveală și alte nereguli privind fondul de locuințe destinat Regionalei Banat a Securității. Astfel, cu toate că 109 ofițeri de securitate locuiau în condiții cu totul necorespunzătoare, Steskal a repartizat 8 apartamente unor persoane din alte întreprinderi și instituții care nu aveau nimic comun cu munca de securitate. Pe de altă parte, a mai repartizat locuințe ofițerilor Iosif Toth și Vasile Semlecan, deși aceștia aveau locuințe proprietate personală, pe care ulterior le-au vândut cu suma de 49.000 de lei, respectiv 50.000 de lei.

A fost constatat și faptul că Steskal, desfășurând o slabă muncă de control și îndrumare a subordonaților, nu a luat măsurile necesare pentru a curma practica abuzivă de efectuare a perchezițiilor, de confiscare și valorificare a bunurilor fără îndeplinirea procedurilor legale. De exemplu, din analiza modului în care au fost efectuate 45 de percheziții între anii 1962 – februarie 1967, 42 s-au întreprins fără acte legale,

⁸ Ibid., 307.

descoperindu-se că în unele cazuri s-a recurs chiar la falsificarea documentelor de confiscare a unor bunuri.

În această categorie de ilegalități s-a înscris și cazul reputatului savant Pius Brânzeu, care a anunțat din proprie inițiativă (aprilie 1963) autoritățile că în locuința unei mătuși decedate din Jimbolia a descoperit cantitatea de 8,5 kilograme de aur și bijuterii. Drept urmare, maiorii Kecskemety și Gheorghe Bota s-au deplasat la fața locului, au întocmit procesul verbal de constatare și au ridicat cantitatea de aur și bijuteriile respective. Dar, la scurt timp, pentru a fi evidențiați și recompensați în bani, Kecskemety, de comun acord cu colonelul Viorel Tăurăscu (șeful Direcției Regionale de Miliție Banat), a întocmit un alt proces-verbal, în care s-a consemnat că aurul respectiv ar fi fost descoperit de către aceștia, prin muncă informativă. Astfel, prin falsul comis, Kecskemety, împreună cu ceilalți ofițeri participanți la acțiune, au primit drept recompensă suma de 5.883 de lei. Ulterior, când medicul Pius Brânzeu s-a interesat dacă poate fi recompensat pentru faptul că a predat aurul din proprie inițiativă, a fost avertizat de către Kecskemety să nu mai vorbească nimănui despre aurul declarat, pentru că altfel va fi "luat în evidență".

O altă ilegalitate a avut loc în 1964, când organele Direcției Miliției Regiunii Banat au abandonat un informator deoarece acesta a escrocat o persoană cu suma de 20.000 de lei. Or Kecskemety, motivând folosirea acestuia în scopuri informative, a obținut aprobarea din partea lui Steskal și a colonelului Viorel Tăurăscu pentru a-l absolvi de răspunderea penală, iar pe parcurs relația dintre ofițerul de securitate și infractorul-informator a degenerat în afaceri.

La începutul anului 1967, încălcând legile vamale, Kecskemety a obținut, sub pretextul muncii de securitate, aprobarea lui Steskal pentru a interveni să i se elibereze unui turist vest-german mărfurile de contrabandă care i-au fost confiscate la vamă. Drept recompensă, ofițerul de securitate le-a înmănat câte două ceasuri de mână și un medalion cu lăntișor de aur maiorului Ilie Dorobanțu, șeful P.C.T.F. Stamora-Moravița, și lui Nicolae Roșca, șeful vămii din localitatea respectivă. De altfel, obiecte similare⁹, sub formă de cadouri, au primit din partea turistului respectiv și Kecskemety, precum și căpitanul Gheorghe Kurunkzi.

În privința afacerilor pe care Kecskemety le-a realizat cu turistul vest-german și în care a fost implicat și fostul informator de miliție pe care l-a salvat de la închisoare, ofițerul a înlesnit comercializarea mărfurilor aduse de turist în țară, ordonându-i căpitanului Constantin Feraru (din subordinea sa) să procure valuta necesară cu care să fie plătite obiectele comercializate. În consecință, Feraru, prin intermediul locotenentului-major Gheorghe Levuța și a altor trei informatori, a procurat peste 3000 de mărci vest-germane, sumă care a fost scoasă din țară de către turist.

În același mod, Kecskemety a cumpărat, la prețuri derizorii, de la vest-germanul respectiv, un magnetofon, un aparat de radio cu tranzistoare, pentru achiziționarea acestora obținând aprobarea lui Steskal, care astfel a încălcat ordinele și directivele muncii de securitate privind relațiile cu străinii.

⁹ Ibid., 308.

Pentru a nu se descoperi legăturile de afaceri care se creaseră între Kecskemety, vest-german și fostul informator-infractor de miliție, ofițerul de securitate l-a determinat pe turist să părăsească urgent România (există și pericolul ca vest-germanul să fie implicat și în procesul fostului informator, care se afla în curs de instrumentare la organele de procuratură). În altă ordine de idei, pentru a ieși în evidență Kecskemety a ordonat deschiderea formală de acțiuni informative asupra unor “elemente” a căror situație fusese deja clarificată. De asemenea, a înregistrat pe numele său unii informatori cu care în realitate nu ținea legătura și a dispus unor subalterni să înscrie numele său pe note informative, fără să fi participat la întâlnirile cu informatorii.

În consecință, rezulta că maiorul Ștefan Kecskemety (împreună cu ofițerii care au cunoscut și sprijinit săvârșirea faptelor de mai sus), sub pretextul muncii informative, a comis infracțiunea de abuz în serviciu, fals în acte publice, trafic de valută, ca și delictul contra represiunii, deoarece deși erau organe de urmărire, au sustras de la răspunderea penală un infractor.

Ancheta a scos la iveală și faptele grave săvârșite de către locotenent-colonelul Ladislau Szabadoș, fost șef al Secției evidență operativă. Acesta, pentru a acoperi unele ilegalități pe care le-a comis, a recurs la falsificarea unor procese-verbale privind confiscarea de bunuri de la turiștii străini, în care aceștia declarau că au primit obiectele menționate în documente. În acest sens era dat ca exemplu procesul-verbal în care ofițerul a modificat marca unui ceas “Longines” cu unul marca “Fero” defect, evaluat la 300 de lei, și a adăugat, fictiv, că ar fi predat un aparat de filmat proprietarului, deși în realitate nu îl predase.

În perioada 1962–1966 Szabadoș nu a depus la organele financiare și nu a putut să justifice suma de 14.600 de lei, provenită din confiscări. Pentru toate aceste fapte, Ladislau Szabadoș se făcea vinovat de comiterea infracțiunii de abuz în serviciu și fals în acte publice cu folos material, ca și de cea de delapidare.

Cu ocazia verificărilor s-a constatat că în cadrul fostei Direcții Regionale de Securitate Banat au fost săvârșite abuzuri, ilegalități și diferite alte abateri de la regulile¹⁰ muncii de securitate, precum și de la normele de conduită cetățenească și de către alte cadre.

Astfel, în 1960, locotenent-colonelul Petru Malea, fost locțiitor-șef direcție (în momentul anchetei fiind inspector șef al Inspectoratului de securitate județean Caraș-Severin) a efectuat două transporturi de mobilă care nu au fost plătite, utilizând mijloace auto luate abuziv de la diferite întreprinderi.

Totodată, pe fostul șef al biroului din cadrul Serviciului de informații interne, care răspundea de problema învățământ – căpitanul Ladislau Kristof – l-a folosit pentru influențarea unor cadre didactice de la Facultatea de electronică, atât pentru a asigura reușita fiului său la examenul de admitere, cât și la promovarea examenelor din anii de învățământ 1965–1966 și respectiv 1966–1967.

¹⁰ Ibid., 309. În materialul întocmit de către Colegiul Central de Partid și Secția pentru controlul muncii la M.F.A., M.A.I. și Justiție, se arăta că Ladislau Szabadoș a restituit suma de 14.600 de lei “numai în urma actualului control”, vezi Arhivele Naționale ale României (în continuarea ANR), fond C.C. P.C.R., Secția Cancelarie, d. 76/1968, f. 59.

Locotenent-colonelul Horia Lăpușan, având funcția de locțiitor director cu probleme administrative, contrar instrucțiunilor în vigoare, a contribuit între anii 1961–1967 la repartizarea a patru apartamente unor persoane din alte instituții¹¹, permițând să se realizeze unele extinderi și schimburi de locuințe în urma cărora unele apartamente din fondul M.A.I. au fost înstrăinate. În același timp, mașina care îl deservea a fost pusă în repetate rânduri la dispoziția unor persoane particulare, în special din cadrul Institutului Politehnic Timișoara, unde ofițerul a urmat cursurile Facultății de mecanică.

Locotenent-colonelul Vasile Bocăneț, fost locțiitor șef al Direcției Regionale de Securitate Banat (în anul 1968 deținea funcția de adjunct al Inspectoratului de Securitate din județul Timiș) a răspuns până la reorganizarea pe județe a Securității de Secția “C”, compartiment în cadrul căruia au avut loc o serie de nereguli, care au culminat cu abaterile și infracțiunile lui L. Szabadoș. Comisia de anchetă a ajuns la concluzia că V. Bocăneț, deși a cunoscut unele dintre neregulile comise de Szabadoș, nu a luat măsuri pentru prevenirea și curmarea acestora. Pe de altă parte, Bocăneț a folosit unele obiecte de îmbrăcăminte din garderoba serviciului de filaj (bocanci, pantaloni, hanorace etc.) pentru uz personal și a cumpărat mai multe obiecte provenite din confiscări, intervenind, de asemenea, ca unei rude să-i fie repartizată casa unui cetățean ce avea pașaport pentru a părăsi definitiv România.¹²

Maiorul Gheorghe Simionescu, fost șef al Serviciului de filaj și investigații la fosta Direcție Regională de Securitate Banat, apoi adjunct șef serviciu la Securitatea municipiului Timișoara, a transformat o casă de lucru în locuință personală, astfel încât fiica și ginerele său să aibă o locuință separată și a scos din garderoba serviciului obiecte de îmbrăcăminte pe care le-a dat unor rude spre folosință temporară.

Maiorul Alexandru Dobrescu, fost locțiitor șef al Serviciului de contraspionaj (pentru ca apoi să dețină funcția de șef Secția III la Inspectoratul de securitate județean Timiș), a avut în anul 1967 o ieșire cu totul nepermisă față de prodecanul Facultății de filologie, amintindu-i acestuia că a vizitat Ambasada S.U.A.¹³ din București, lucru care nu era real. Ofițerul declara în fața comisiei de anchetă că a procedat astfel pentru “a se face cunoscut” în fața prodecanului, pentru ca acesta să-l poată ajuta, la nevoie, pe el sau pe alți apropiați cu ocazia susținerii unor examene.

Totodată a cumpărat, prin intermediul maiorului Kecskemety și a locotenent-colonelului Szabadoș, unele obiecte ridicate de la cetățeni străini în vederea confiscării, printre care se numărau un aparat de radio cu transistoare și un ceas de mână “Doxa”.

Căpitanul Ioan-Iosif Mato, fost locțiitor șef serviciu raional Caransebeș, înaintat apoi în funcția de șef al Secției de contraspionaj din cadrul Inspectoratului de Securitate județean Caraș-Severin, a transportat în anul 1966 la o întreprindere din Arad mai multe piei de vițel pentru tăbăcit. La atenționarea directorului întreprinderii că fapta sa era pedepsită de lege și că unitatea respectivă nu era autorizată să tăbăcească astfel de

¹¹ Ibid., 310.

¹² Ibid., 311.

¹³ Ibid., 312.

piei, comițându-se o ilegalitate, ofițerul a insistat, declarând că își asuma toată răspunderea. Miliția a descoperit cazul, hotărându-se arestarea muncitorului care a executat lucrarea, dar măsura nu a mai fost luată deoarece, pentru aplanarea scandalului, a intervenit șeful Raionului de securitate Arad.

De asemenea, Mato mai era acuzat că a avut o atitudine dură, nejustă, jignitoare față de unii subalterni.

Căpitanul Ladislau Kristof, fost șef birou la Serviciul informații interne, a obținut în anul 1966, pe baza unei adrese false, de la Sfatul popular Timișoara o locuință destinată mamei sale, fiind învinuit și de procurarea, în mod abuziv, de alimente și băuturi alcoolice, precum și de organizarea de chefuri frecvente.

Ancheta a mai stabilit că locotenent-colonelul Teodor Balaș, fost șef al Secției personal la fosta Direcție Regională de Securitate Banat (apoi șef Secție de contrasabotaj la Inspectoratul de Securitate județean Arad), cu toate că știa încă din anul 1965 de abuzurile și ilegalitățile săvârșite de către Kecskemety și Simionescu (fiind informat în acest sens de către mai mulți ofițeri), nu a propus luarea măsurilor corespunzătoare.

Maiorul Matei Ciucurel, fost șef al Biroului Inspecției, în loc să clarifice reclamațiile sesizate într-o anonimă privitoare la fostul șef al Serviciului raional Arad (locotenent-colonelul Ion Nedelea) a mușamalizat faptele și a raportat superiorilor că nu se confirmau problemele semnalate.¹⁴

Locotenent-colonelul Teodor Balaș se făcea vinovat și de faptul că, deși știa că Gavrilă Domșa a fost retrogradat din funcția de locțiitor șef al fostului Serviciu raional de securitate Arad cu data de 30 octombrie 1967, nu a întreprins măsurile necesare pentru aplicarea ordinului, astfel că ofițerul în cauză a mai primit încă două luni salariul pentru funcția pe care a avut-o anterior.

Maiorul Ion Lacatiș, fost șef Serviciu anchete la fosta Direcție Regională de Securitate Banat, îndeplinind apoi în cadrul Inspectoratului de Securitate județean Timiș funcția de șef Secție contrasabotaj, deși a cunoscut abuzurile și neregulile din cadrul direcției, nu a luat nicio măsură pentru curmarea acestora și nu a informat Consiliul Securității Statului asupra acestor fapte. Totodată a dovedit lipsă de fermitate față de abaterile de la conduită ale maiorului Alexandru Dobrescu și A. C. Hirsch. De asemenea, și-a procurat un ceas de mână "Doxa" din obiectele ridicate în vederea confiscării, cu suma 600 de lei, bani dați direct maiorului Kecskemety.

Ca șef al Serviciului de anchetă penală, Lacatiș nu a constituit întotdeauna un bun exemplu deoarece ani de-a rândul nu a definitivat nicio cauză penală.

Maiorul Șerban Cioroianu, fost șef birou (în 1968 era șef de grupă P.C.T.F. Stamora Moravița) a procurat, între anii 1966 și 1967, din ordinul lui Kecskemety, dinari iugoslavi.¹⁵

Consiliul Securității Statului, analizând gravele abateri săvârșite de către unele cadre din fosta Direcție Regională de Securitate Banat, a decis trecerea în rezervă a locotenent-colonelului Ladislau Szabadoș, precum și a maiorilor Ștefan Kecskemety și

¹⁴ Ibid., 313.

¹⁵ Ibid., 314.

Matei Ciucurel, retrogradarea maiorului Ioan Cimpoiaș la gradul de căpitan pe o perioadă de un an de zile. Totodată s-a propus conducerii M.A.I. măsura retrogradării la gradul de căpitan a maiorului doctor Gheorghe Gornic, tot pe timp de un an.

Au fost retrogradați din funcții, cu mai multe trepte, următorii ofițeri: locotenent-colonelul Horia Lăpușan, de la locțiitor direcție la specialist III; locotenent-colonelul Teodor Balaș, de la șef secție la șef birou; căpitanul Ioan Mato, de la șef secție la șef birou; căpitanul Constantin Feraru, de la adjunct șef secție la inspector principal I.¹⁶

Sanctiuni de retrogradare din funcție cu câte o treaptă au fost aplicate maiorului Gheorghe Bota, de la adjunct inspector șef la șef de serviciu; maiorului Gheorghe Simionescu, de la adjunct șef serviciu la șef de secție; maiorului Alexandru Dobrescu, de la șef secție la adjunct șef secție; maiorului Ioan Lacatiș, de la șef secție la adjunct șef secție; maiorului Alexandru Variu, de la adjunct șef secție la șef de birou.

Ancheta a mai constatat că au mai săvârșit abateri de o mai mică gravitate un număr de încă 34 de cadre din Securitate (24 de ofițeri, 4 subofițeri și 6 angajați civili), împotriva acestora fiind luate măsuri disciplinare în funcție de gradul de vinovăție al fiecăruia.

Ancheta a stabilit că la fosta Direcție Regională de Securitate Banat s-au petrecut fapte deosebit de grave, ofițerii respectivi nerespectând îndatoririle de serviciu și abuzând de încrederea ce li s-a acordat de a munci în Securitate; ei au încălcat legile statului și normele muncii de securitate, iar unii dintre aceștia au comis fapte care constituiau infracțiuni. "Faptele respective nu constituie un fenomen întâmplător. Ele au apărut ca urmare a numeroase lacune în educația celor ce le-au comis, a unui climat de muncă cu totul necorespunzător, în care carierismul, parvenirea și dorința de căpătuială tronau, în timp ce critica și autocritica erau înăbușite, iar exigența și simțul de răspundere erau ca și inexistente".

Ilegalitățile comise reprezentau o consecință că înseși cadrele de conducere nu au constituit un exemplu pozitiv în fața subalternilor și, mai mult, unele dintre acestea au fost chiar inițiatoarele unora dintre abuzuri sau atunci când au avut cunoștință despre astfel de fapte, în loc să adopte măsuri radicale pentru eradicarea lor, le-au trecut sub tăcere. Totodată, unele dintre cadrele de conducere ale fostei Direcții au dezinformat forurile superioare, raportând că sesizările respective nu se confirmau.

A existat, de asemenea, mult subiectivism în aprecierea activității cadrelor de securitate, manifestându-se lipsă de exigență și control, a fost încălcată demnitatea unor ofițeri și s-a recurs la aplicarea unor măsuri cu caracter administrativ împotriva celor care dezvăluiau abuzurile comise.¹⁷

În aceste condiții nu s-a putut desfășura o activitate susținută pentru crearea și dezvoltarea unei puternice opinii a colectivului față de abaterile, abuzurile și ilegalitățile comise într-o perioadă mare de timp, fostul șef al Direcției Regionale de Securitate Banat și, mai ales, fostul șef al Serviciului de contraspionaj practicând metoda timorării și șantajării unor ofițeri.

¹⁶ Ibid., 315.

¹⁷ Ibid., 316.

Astfel, multe cadre din serviciul condus de către Kecskemety au fost mutate, retrogradate și, în unele cazuri, chiar scoase din aparatul de securitate după bunul plac al acestuia, iar atitudinea acestuia condamnabilă și uneori brutală față de oameni a fost aprobată de către Steskal.

Au fost promovate sau menținute în funcții de răspundere unele cadre necorespunzătoare din punct de vedere profesional, compromise, care au comis abateri grave de la regulile muncii de securitate, de la conduita militară și cetățenească. Conducerea fostei direcții regionale nu numai că nu a tras la răspundere pe cei care au săvârșit abateri, dar, dimpotrivă, a căutat să-și apropie astfel de elemente, să îi folosească pentru rezolvarea anumitor interese străine muncii și de multe ori participau împreună la diferite chefuri și acțiuni incompatibile cu etica și morala comunistă.

Documentul evidențiază că și organele centrale purtau răspunderea pentru ce s-a întâmplat, acestea în timpul controalelor efectuate nesesizând și neaprofundând principalele probleme din activitatea profesională și de comportament al cadrelor.

Abuzurile și ilegalitățile de la fosta Direcție Regională de Securitate Banat se datorează și faptului că fosta conducere a M.A.I., deși cunoștea unele dintre abateri și lipsuri, nu a controlat în mod temeinic activitatea, stilul și metodele de muncă ale fostei conduceri a direcției.

Se sublinia că în ședința de prelucrare a acestor abateri au luat cuvântul un număr mare de ofițeri, care după ce au recunoscut existența abuzurilor și abaterilor săvârșite, au dezvăluit și alte fapte ilegale care au fost comise. De asemenea, mulți ofițeri au criticat direcțiile centrale din cadrul Consiliului¹⁸ Securității Statului pentru slabul control care a fost efectuat, apreciind că față de gravitatea ilegalităților comise, ofițerii vinovați trebuiau sancționați mai aspru.

Față de situația respectivă, conducerea centrală a Securității a luat o serie de măsuri: se interzicea efectuarea de percheziții fără temeiuri legale și acte procedurale, inviolabilitatea domiciliului și a persoanei fiind principii sacre stabilite de Constituție; ridicarea de bunuri, valori și diferite materiale care constituiau corpuri delictuale trebuia să se efectueze numai în limitele legii și cu respectarea strictă a procedurii penale. Se prevedea ca nicio confiscare și nicio valorificare de bunuri să nu se facă fără o hotărâre judecătorească sau fără ordonanță, iar bunurile confiscate urmau să fie trimise, în termen de 48 de ore de la ridicare, Serviciului "C". Totodată, nu era permis niciunui cadru să-și procure obiecte din cele confiscate.

Pe de-altă parte, trimiterea de informatori în străinătate trebuia să aibă loc numai cu respectarea regulilor existente, iar pregătirea și instruirea acestora să se realizeze sub conducerea șefilor de unități din aparatul central și teritorial de securitate și în colaborare cu D.G.I.E.

Erau interzise cu desăvârșire intervențiile pe lângă organele vamale sau ale P.C.T.F. pentru a fi scoase sau introduse în țară persoane sau valori fără respectarea formelor legale, iar pentru cazuri excepționale impuse de interesele muncii de securitate urma să se solicite aprobarea Consiliului Securității Statului.

¹⁸ Ibid., 317.

În același timp, se interzicea cu desăvârșire procurarea de obiecte de uz personal sau de alte bunuri de la instituții sau întreprinderi de stat, decât de la cele destinate pentru deservirea populației.

Ofițerii de securitate trebuiau să dea dovadă de corectitudine și de comportament ireproșabil în relațiile cu informatorii, fiind interzisă folosirea acestora în alte scopuri decât cele ale muncii de securitate.¹⁹

Consiliul Securității Statului cerea tuturor cadrelor să respecte întocmai regulile stabilite cu privire la redactarea și mărirea documentelor de securitate, compartimentarea muncii și păstrarea secretului profesional, iar pe viitor repartizarea fondului de locuințe urma să se facă doar cu aprobarea colectivelor de conducere din unitățile centrale și teritoriale de securitate, avându-se în vedere cerințele cele mai urgente, aportul în muncă și situația fiecărui cadru în parte.²⁰

Abuzurile și ilegalitățile comise la fosta Direcție Regională de Securitate Banat au fost analizate și de către Colegiul Central de Partid și Secția pentru controlul muncii la M.F.A., M.A.I. și Justiție, care a întocmit un referat adresat Secretariatului C.C. al P.C.R.

În document se preciza că abaterile și abuzurile au fost discutate cu Steskal într-o ședință a Biroului Comitetului județean P.C.R. Timiș, cât și la Colegiul Central de partid, Steskal necontestând faptele care i s-au reținut în sarcina sa și a subalternilor, adoptând o poziție autocritică față de abaterile comise și de lipsurile pe care le-a avut în munca pe care a desfășurat-o. Fostul șef al Direcției a evidențiat că acestea au fost posibile și datorită faptului că în ultimii ani de zile capacitatea sa de muncă a scăzut din cauza sănătății sale, ca și a încrederii oarbe pe care a avut-o în unii subalterni, îndeosebi în Șt. Kecskemety, situație care a dus la semnarea a mai multor documente fără să le mai citească, necontrolând în toate cazurile nici modul cum se îndeplineau ordinele date.²¹

Totodată, a semnat unele documente fără să sesizeze că erau false, susținând că a aprobat plecarea informatorului "Rotaru" cu obiectele respective, deoarece acesta a adus servicii importante Securității și fiind convins că va aduce și pe viitor asemenea servicii.

Referatul analizează modul cum s-a desfășurat ancheta comisiei conduse de către generalul-maior Nicolae Stan, subliniindu-se că acesta nu a respectat indicațiile primite de la președintele Consiliului Securității Statului ca cercetările privind abaterile comise de unele cadre de securitate din Banat să fie întreprinse împreună și cu sprijinul direct al lui Steskal.

Nicolae Stan a convocat efectivul Inspectoratului județean de securitate Timiș și a citit în fața acestuia ordinul de trecere în rezervă a maiorului Ștefan Kecskemety. Totodată, a anunțat că un colectiv al Consiliului Securității Statului urma să cerceteze toate abuzurile și abaterile care au fost comise, cerând cadrelor să se prezinte pentru a raporta tot ce cunoșteau în legătură cu acestea. Se preciza că Steskal, în calitatea lui de comandant, nu a fost invitat la masa prezidiului în timpul adunării respective.

¹⁹ Ibid., 318.

²⁰ Ibid., 319.

²¹ ANR, fond C.C. P.C.R., *Secția Cancelarie*, d. 76/1968, f. 59.

În timpul anchetei, N. Stan a ordonat executarea de către ofițerii din cadrul Inspectoratului județean de securitate a supravegherii operative a soției maiorului Șt. Kecskemety, precum și interceptarea telefonului maiorului doctor Gornic, fără ca Steskal să cunoască aceste dispoziții.

Pentru efectuarea cercetărilor au fost implicați un număr mare de ofițeri, s-au strâns rapoarte, declarații și informări însumând circa 3000 de pagini, multe dintre acestea fiind primite fără discernământ, conținând afirmații generale și neverificate. Se aprecia că toate aceste metode folosite în timpul cercetărilor au dat posibilitatea cunoașterii și comentării chestiunilor care se verificau atât de către personalul aparatului județean de securitate, cât și de către unii cetățeni din afara instituției.²²

În această situație, Secția pentru controlul muncii la M.F.A., M.A.I. și Justiție, împreună cu Consiliul Securității Statului, sesizându-se de metodele nejuste care au fost utilizate în timpul cercetărilor, au stabilit retragerea generalului-maior Nicolae Stan și trimiterea la Timișoara, pentru continuarea anchetei, a generalului-locotenent Nicolae Doicaru, care împreună cu un activist al Secției și cu membrii Biroului Comitetului județean P.C.R. Timiș au definitivat cercetările.

Din întreaga verificare realizată s-a desprins faptul că în ultimul timp Steskal nu a mai manifestat exigența necesară în conducerea și îndrumarea muncii de securitate, a fost depășit de sarcini, iar prin abaterile pe care le-a comis și-a pierdut autoritatea în fața subalternilor săi. Având o încredere nelimitată în unii ofițeri și necontrolând activitatea acestora, a creat posibilitatea ca aceștia să comită o serie de abateri grave. Abuzurile și ilegalitățile care au fost înfăptuite se datorau și conducerii M.A.I. din perioada respectivă deoarece aceasta, deși cunoștea “unele din lipsurile organului regional de securitate”, nu a controlat temeinic activitatea, stilul și metodele de muncă ale conducerii Direcției Regionale de Securitate Banat.

De asemenea, nici fostul Comitet regional de partid Banat nu a sprijinit în suficientă măsură organizația de partid din unitate pentru a lua o poziție combativă față de membri de partid care au comis abuzuri, ilegalități sau alte abateri de la disciplina de partid și de stat.

În această privință, nici Secția pentru controlul muncii la M.A.F., M.A.I. și Justiție nu a exercitat un control mai eficient asupra Direcției Regionale de Securitate Banat.

Față de această situație, secția respectivă propunea Secretariatului C.C. al P.C.R. următoarele măsuri: având în vedere că Steskal în decursul anilor a obținut și rezultate bune pe linia muncii de securitate²³, că era membru de partid din ilegalitate și că multe dintre abateri se datorau și scăderii capacității de muncă a acestuia din ultimii ani, pentru faptele penale de care se făcea vinovat să nu fie trimis în fața instanței de judecată, ci să se aprobe trecerea sa în rezervă cu drept de pensie. Comitetul județean P.C.R. Timiș să ia măsuri pentru ca ceilalți membri de partid, ofițeri de securitate și de miliție care au săvârșit abuzuri și ilegalități să fie puși în discuția adunărilor generale ale organizațiilor de bază de partid din care făceau parte.

²² Ibid., f. 60.

²³ Ibid., f. 61.

Totodată, Consiliul Securității Statului și M.A.I. trebuia să adopte măsurile care se impuneau față de cei vinovați.

Concluziile desprinse din cercetările efectuate urmau să fie dezbătute cu întregul efectiv informativ-operativ al unităților de securitate centrale și teritoriale, iar în cadrul Consiliului Securității Statului să i se atragă atenția generalului-maior Nicolae Stan asupra metodelor nejuste pe care le-a folosit “în cercetarea efectuată pentru a se trage învățămintele necesare în munca de viitor”²⁴

Abuzurile săvârșite de către o serie de ofițeri de securitate din cadrul fostei Direcții Regionale de Securitate Banat au fost analizate de către membrii Secretariatului C.C. al P.C.R., în cadrul ședinței din 7 mai 1968. La întrunire au participat Nicolae Ceaușescu, Chivu Stoica, Paul Niculescu Mizil, Virgil Trofin, Leonte Răutu, Mihai Dalea, Vasile Patilineț, fiind invitați Dumitru Coliu, Constantin Pîrvulescu, precum și șefii secțiilor C.C. ale P.C.R., ca redactorul șef al ziarului *Scînteia*.

Punctul al treilea al ordinii de zi se referea la “Informare privind abuzurile comise de unii ofițeri de la fosta Direcție regională de securitate Banat”, la dezbaterile acestuia fiind prezenți și Wiliam Steskal, respectiv Ion Stănescu.²⁵

După ce Nicolae Ceaușescu s-a interesat dacă cei prezenți au citit materialul în cauză, discuțiile au fost deschise de către Virgil Trofin, care a subliniat că W. Steskal a comis o serie de abuzuri, unele fiind foarte grave, fostul șef al Securității Banat fiind întrebat de vorbitor dacă despre toate neregulile care au fost săvârșite a informat Comitetul regional de partid sau Comitetul județean de partid Timiș și dacă aceste organe de partid le-au analizat sau nu le-au cunoscut.

În răspunsul său, Steskal arată că a informat Comitetul regional de partid, fiind sprijinit de către conducerea regiunii, abuzurile comise fiind discutate cu colectivul securității, au fost analizate în biroul regional de partid “și de atunci am luat măsuri de lichidarea acestor lipsuri”²⁶

În intervenția sa, W. Steskal l-a rugat pe liderul partidului, Nicolae Ceaușescu, să analizeze întreaga sa activitate, evidențiind că dacă nu ar fi fost ajutat de către membrii Comitetului regional de partid faptele ar fi fost mult mai grave. El mai sublinia că nicidecum nu a acționat fără consultarea partidului, dar că s-a ajuns la situația respectivă datorită lipsei sale de control, de orientare, de organizare, mai ales în cazul raionului de securitate Arad, unde “au fost cadre vechi și m-am trezit cu surprize atât de grave”.

În continuarea dezbaterilor, discuțiile au atins o altă temă, referitoare la modul cum s-au desfășurat cercetările sub conducerea generalului-maior Nicolae Stan, Dumitru Coliu arătând că Steskal reclama metodele folosite în timpul anchetei de către trimisul Consiliului Securității Statului.

În acest sens, Steskal preciza că a fost compromis și că nu i s-a dat posibilitatea să se apere²⁷, iar cine a avut îndrăzneala să declare lucruri pozitive despre el a fost dat afară. Pe de altă parte, în perioada când s-a aflat în fruntea Direcției Regionale

²⁴ Ibid., f. 62.

²⁵ Ibid., f. 2.

²⁶ Ibid., f. 12–13.

²⁷ Ibid., f. 14–15.

de Securitate Banat i-a scos din aparatul de securitate pe unii oameni care au săvârșit fapte murdare, or, în timpul anchetei, toți aceștia au fost chemați să depună mărturie în legătură cu persoana sa.

În apărarea sa, Steskal a arătat un mare adevăr care scoate în evidență încă o dată modul cum P.C.R. și-a selectat cadrele în prima perioadă în care s-a aflat la putere: “Eu sînt omul care cu patru clase primare Partidul m-a făcut general”.²⁸

Dumitru Coliu mai preciza că Steskal s-a plâns și de faptul că anchetatorii i-au blocat telefonul, l-au filat, deși generalii N. Stan și N. Doicaru nu au confirmat aceste fapte, neexistând nici documente în acest sens.

În replică, Steskal a susținut că telefonul i-a fost interceptat, arătând că fiind în slujba Securității de 18 ani putea să-și dea seama de acest lucru, fiind, în același timp, filat atât el cât și fiul său. Pe de altă parte, mărturisea că și-a bătut un subaltern care era bețiv și care l-a atras și pe fiul său (pe care l-a rându-i l-a bătut), recunoscând că nu trebuia să procedeze în acest fel: “Nu trebuia să fac acest lucru, un șef să bată un subaltern... și îmi dau seama de gravitatea faptului”.

În luarea sa de cuvânt, Dumitru Popescu evidențiază faptul că nu apărea clar cum a fost posibil să existe asemenea manifestări în ultimii ani la un număr atât de mare de ofițeri de securitate. Demnitarul comunist arăta că exista o organizație de partid, precum și multe alte posibilități de a cunoaște faptele, subliniind că și că Ministerul Afacerilor Interne răspundea direct de cazurile extrem de grave de “încălcare a eticii elementare”, de corupție gravă. În această ordine de idei, Dumitru Coliu informa că Ministerul Afacerilor Interne a știut de mai mult timp despre o serie de lucruri care s-au petrecut la fosta Direcție de Securitate, dar nu le-a cercetat, reprezentanții săi nedeplasându-se la fața locului pentru a ajuta ca lucrurile să se îndrepte.

În intervenția sa, Ion Stănescu sublinia că au existat în decursul anilor o serie de sesizări privitoare la ilegalitățile comise, grav fiind faptul că acestea nu au fost privite cu toată răspunderea de către fosta conducere a regiunii de securitate, Steskal făcându-se vinovat de superficialitate în verificările întreprinse, raportând apoi că faptele nu se confirmau, iar în cazul adevărării acestora, cei vinovați au fost criticați formal, dosarul fiind închis în final.

După Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1967 au apărut o serie de semnalări privind ilegalitățile comise la fostul raion de securitate Arad, fiind trimisă o comisie de anchetă spre a le verifica, dar, deși Steskal răspundea personal de clarificarea acestor lucruri, nu a informat Ministerul Afacerilor Interne despre rezultatul cercetărilor și nu a luat poziție corespunzătoare.

Conducerea Consiliului Securității Statului a hotărât prelucrarea faptelor ilegale petrecute la Arad în toate unitățile de securitate, iar Steskal a primit ca primă sancțiune disciplinară “observare”. Șeful Securității considera că Steskal a dat dovadă de ușurință în verificarea sesizărilor și găsea ca gravă atitudinea acestuia de a nu ajuta conducerea Securității în cercetarea abuzurilor.

Au apărut apoi lucruri deosebit de grave ca falsuri, mistificări, provocări, folosirea

²⁸ Ibid., f. 16.

oamenilor și, deși Steskal avea și merite în activitatea pe care a desfășurat-o, “nu am putut trece cu vederea și am spus că am face o mare nedreptate dacă nu am fi luat măsuri exemplare împotriva celor care au greșit”²⁹

În privința modului în care s-a desfășurat ancheta la Timișoara, Ion Stănescu raporta Secretariatului Comitetului Central că afirmațiile pe care W. Steskal le-a făcut la Colegiul Central de Partid în legătură cu interceptarea telefonului și filarea sa nu erau adevărate, fostul șef al Securității din Banat fiind o persoană suspicioasă. Dar Stănescu atrăgea atenția că era bine ca la discuția care a avut loc la Colegiul Central “să fim și noi chemați”. Observația a atras reacția dură a lui Dumitru Coliu care a precizat următoarele: “Cred că nu era nevoie să vă chem pe voi. Am primit aprobarea de la Secretariat, de la tovarășul Ceaușescu, ca Colegiul Central de Partid împreună cu tovarășii de la tov. Pantilinet să lămurim lucrurile!”

Coliu arăta, în continuarea intervenției sale, că la discuții au fost chemați și generalii Stan și Doicaru, ultimul negând învinuirile care le-au fost aduse de către Steskal, Stan recunoscând însă că a folosit în timpul cercetărilor “unele metode nejuste”, greșind astfel.

Coliu l-a atacat apoi direct pe Stănescu subliniind: “Nu știu, tovarășe Stănescu, dacă dumneata cunoști sau ai dat indicație când s-a stat de vorbă cu Steskal că în camera de alături, sub masă, s-a instalat un magnetofon? De ce nu s-a pus pe masă ca să înregistreze ce se discută acolo? Și Doicaru a confirmat acest lucru. Deci hai să spunem că nu se confirmă că a pus filaj, dar de ce a pus magnetofon?”. Or, Dumitru Coliu ajunge la concluzia că folosirea unor astfel de procedee dovedește rămășițele care mai existau în interiorul Securității din trecut.

În încheiere, vorbitorul arăta că situația s-a îndreptat ulterior, când a fost trimis la Timișoara generalul Nicolae Doicaru, dar rămânea mirat “de ce ridică Stănescu problema în felul acesta?”³⁰

O opinie deosebit de importantă a fost cea prezentată de către Vasile Patilinet, care avea credința “că nu se poate rupe cazul de la Banat de sistemul în general care a existat în Ministerul Afacerilor Interne, cînd sub o formă sau alta au tărăgănat și mai mult sau mai puțin netrăgînd concluziile necesare pentru multiplele abateri care s-au comis nu numai în Banat, dar și în alte regiuni, și dacă nu au fost obișnuite la Ministerul Afacerilor Interne ca după controale făcute să poată să ajute efectiv, ci cu spoială, ... este de fapt și un rezultat al sistemului în care s-a muncit, iar cadrele care făceau diverse abateri nu erau ajutate cum se cuvine în această privință”.

Pe de-altă parte, Patilinet evidenția că a lucrat un timp în Banat, iar Steskal spre deosebire de mulți alți securiști a avut o poziție extrem de partinică “și a venit și ne-a informat”.

Nici Regiunea de Partid nu a controlat Securitatea, Patilinet precizând că “Nici eu

²⁹ Ibid., f. 17–18. Ion Stănescu ocupa funcția de președinte al Consiliului Securității Statului (7 mai 1968–24 aprilie 1972), vezi CNSAS, Florica Dobre, coord., *Membrii C.C. al P.C.R. 1945–1989. Dicționar* (București: Ed. Enciclopedică, 2004), 451, www.cnsas.ro/documente/2004%20-%Membrii%20CC.pdf, accesat 22 august 2017.

³⁰ Ibid., f. 19–20. Răspunsul lui Stănescu a venit prompt: “Eu îmi spun părerea că puteam fi chemați”.

personal cît am muncit acolo nu m-am băgat la securitate, așa cum în condițiile de azi ne băgăm. Nu ne-am băgat nici din comoditate, dar nici pentru că nu ne permitea să ne băgăm”.

În privința neregulilor apărute în timpul anchetei de la Timișoara, demnitarul comunist le pune pe seama sistemului care a existat la Ministerul Afacerilor Interne. Astfel, el declara: “Noi nu am prezentat în plenară, dar faptul este fapt că cadrele cînd făceau vreo abatere erau legate la ochi cu ochelari și trimise în pușcărie ca oricare infractor politic sau de drept comun, erau anchetate într-un hal fără de hal. Cu prilejul ultimului control făcut cu aprobarea dumneavoastră (Nicolae Ceaușescu – n.a.) în 1961–1962, cu Direcția Cadrelor, a fost scos la iveală un asemenea sistem”.

În încheierea intervenției sale, Vasile Patilineț evidențind unele lipsuri apărute în timpul anchetei, dar și exagerări, concluziona împăciuitoar că nu era cazul să fie luate alte măsuri față de W. Steskal, care a realizat multe lucruri bune în munca sa.³¹

Constantin Pârvulescu arăta că l-a cunoscut pe Steskal din perioada verificărilor membrilor de partid, acesta fiind printre primii verificați, fiind ales apoi președintele comisiei județene de verificare la Caransebeș, îndeplinindu-și cu bine sarcinile.

În opinia lui Pârvulescu, minusul lui Steskal rezulta din faptul că acesta a fost promovat în diferite funcții de răspundere fără a fi trimis și la o școală de partid, vorbitorul fiind de acord cu Patilineț că o serie de abateri pe care Steskal le-a comis de datorau și modului de muncă a vechii conduceri a M.A.I.

Arătând că “Trebuie avut în vedere că Steskal este un muncitor cinstit”, Pârvulescu preciza că acesta în munca pe care a desfășurat-o în cadrul Securității a pierdut puțin din vigilența de membru de partid și aflându-se în legătură cu elemente negative, a comis o serie de greșeli.

Pârvulescu se arăta surprins de greșelile pe care le-a comis fostul șef al Securității din regiunea Banat, subliniind că “Oricît de ocupat ai fi, oricît lipsit de posibilitatea de a nu putea citi toate materialele, nu poți să iscălești un dosar fără să cunoști ce conține acest dosar”, apărând astfel falsuri, întrebuițându-se metode nejuste, incompatibile cu principiile comuniste.³² Vechiul ilegalist comunist arăta, în continuarea intervenției sale, că Securitatea, Miliția, trebuiau să-și schimbe complet atitudinea pe care au avut-o de sfidare a cetățenilor, de punere sub semnul întrebării a fiecărui cetățean, astfel încât dacă au avut o informare greșită, în loc să o verifice, cel în cauză a fost imediat anchetat. “Steskal probabil că de asta s-a și speriat că și ei au folosit anchetele fără discernămînt”, conchidea Constantin Pârvulescu.³³

După ce Nicolae Ceaușescu s-a interesat de vârsta pe care o avea W. Steskal (55 de ani), Virgil Trofin aprecia că acest caz nu putea fi rupt de contextul general al unor practici care au fost folosite în Securitate. Dar la Timișoara s-au întîmplat niște fapte

³¹ Ibid., f. 20–21. Vasile Patilineț a deținut între anii 1951–1952 funcția de secretar cu probleme organizatorice la Comitetul regional de partid Severin, iar între 1952–1956 de prim-secretar al Comitetului regional de partid Timișoara, vezi CNSAS, *Membrii C.C. al P.C.R.*, 452.

³² Ibid., f. 21–22.

³³ Ibid., f. 23.

datorate și modului în care Steskal și ceilalți lucrători de securitate din colectiv au înțeles să-și facă datoria.

Potrivit lui Trofin, falsurile, afacerile cu mărfurile de contrabandă, abuzurile în serviciu țineau de nestabilirea unor reguli și exigențe din partea organelor superioare ale Securității, remarcând și faptul că ilegalitățile au continuat să fie săvârșite și în ultimii ani, în ciuda măsurilor adoptate după Congresul al IX-lea al P.C.R. de a se pune capăt unor astfel de practici. Virgil Trofin se pronunța pentru luarea unor măsuri ferme contra vinovaților, subliniind că activitatea bună pe care a avut-o fostul șef al Securității regiunii Banat într-o anumită perioadă nu-i dădea acestuia dreptul să comită abuzuri. “Sunt unii tovarăși de la securitate care au comis în mod direct unele ilegalități și aici nu trebuie să mergem pe linia de a fi puși în discuție, ci să se ia măsuri împotriva tuturor celor care au comis.”

Ion Stănescu arăta că aceștia “au fost scoși”, iar la întrebarea lui Paul Niculescu Mizil dacă șeful Miliției din fosta regiune Banat a fost sancționat, fiind acuzat de fals în scopul primirii de bani, Stănescu informa conducerea partidului că respectivul nu a fost încă sancționat.

În continuarea criticii sale, Virgil Trofin sublinia că “Ilegalități, încălcarea îndatoririlor elementare, abuz de funcție” constituiau fapte care nu se puteau rezolva numai cu o critică, trebuind luate măsuri ferme. Trofin credea că și conducerea fostei Regiuni P.C.R. Banat nu putea fi absolvită de răspundere, în special legat de ce s-a întâmplat în ultimii ani (1966–1967), deoarece nu a controlat cu exigență activitatea Securității, având în acel moment și dreptul și posibilitatea să o facă, cu atât mai mult cu cât a fost informată de neregulile existente și nu a luat măsurile pentru a le curma.³⁴

În opinia lui Paul Niculescu Mizil activitatea lui W. Steskal nu trebuia analizată doar prin prisma neajunsurilor, fiind de acord că trebuia avută în vedere și activitatea generală a acestuia. Mizil însă nu credea că aceasta și nici vechimea lui în cadrul P.C.R. constituiau o justificare pentru abaterile foarte serioase comise la fosta Regiune de Securitate sub conducerea lui.

Demnitarul comunist aprecia că din cele prezentate în referat nu rezulta că Steskal a săvârșit în mod conștient falsurile respective, (“poate o fi așa cum spune el”), dându-și acordul ca faptele să nu fie de natură penală, “poate trebuie scos că trebuie pus penal pentru că nu am impresia, din cele ce am citit, că sînt niște fapte penale”.

La remarca lui Vasile Pantilinetț că “sînt fapte penale”, Paul Niculescu Mizil și-a menținut opinia, propunând sancționarea lui Steskal pe linie de partid (eventual cu vot de blam), precum și scoaterea din munca de securitate, dar nu a fost de acord cu pensionarea acestuia deoarece la 55 de ani putea să muncească. Pe de-altă parte, era de aceeași părere cu Trofin în privința adoptării de măsuri contra celor care au săvârșit ilegalități, chiar și dacă erau oameni cu funcții de mare răspundere, precum șeful Miliției. În privința anchetării faptelor din fosta Regiune de Securitate, Mizil aprecia că dacă s-au folosit metodele despre care s-a vorbit, era rău.³⁵

³⁴ Ibid., f. 23–25.

³⁵ Ibid., f. 25–26.

Chivu Stoica îl cunoștea pe W. Steskal, având o impresie bună despre acesta și apreciindu-i modul cum muncea, dar îl învinovăța că a tolerat abaterile care s-au săvârșit. Pe de altă parte, nici organele de partid nu l-au ajutat, îngăduindu-i faptele pe care le-a făcut.³⁶

Mihai Dalea avea un sentiment de foarte mare amărăciune și durere deoarece îl cunoștea foarte bine pe Steskal încă din preajma eliberării (23 august – n.a.), fiind un cadru de partid devotat care în împrejurări grele a dat dovadă de mult devotament. Însă, încă de pe atunci, Dalea l-a considerat capabil de anumite “stângisme, de anumite sărituri peste cal”, dar în ciuda acestor defecte avea părerea că era un om cinstit, greșelile făcându-le și datorită nivelului de pregătire pe care îl avea, neurmând nicio școală în perioada respectivă. Abaterile erau grave, iar ceea ce s-a întâmplat la Timișoara era caracteristic în mare parte pentru întreaga Securitate, fiind trecute cu vederea multe abuzuri, ilegalități “ca să nu fie știrbită autoritatea și prestigiul s-a creat o asemenea situație”.

Arătând că Steskal se făcea vinovat de tolerarea unor asemenea lucruri, Dalea nu credea că acesta personal ar fi profitat din punct de vedere material, greșeala lui cea mai mare constituind marea încrederea pe care a avut-o în subalternii săi, pe care nu i-a controlat.³⁷ Vorbitorul s-a referit și la anchetă, afirmând următoarele: “Cred că și tovarășii care au făcut ancheta și au constatat, în material nu se vede să fi ținut seama și de situația care a existat la noi”. Pe de altă parte, chestiunea cu mărfurile de contrabandă a fost o practică nenorocită, trebuind trași la răspundere toți care au practicat sistemul respectiv.

Steskal trebuia criticat cu toată severitatea pentru toleranța de care a dat dovadă, pentru atitudinea de a nu-și controla subalternii și a-i trage la răspundere pe cei vino-vați, încurajând astfel asemenea abateri, “dar acestea să fie judecate prin prisma situației care a fost la noi”. În încheiere, Dalea arăta că era de acord că Steskal nu mai putea lucra în Securitate, subliniind și faptul că în viitor nu mai puteau fi tolerate asemenea situații.

La începutul intervenției sale, Ion Cîrcei informa auditoriul că a muncit cu Steskal, acesta fiind un om devotat partidului, care în nicio împrejurare nu s-a dat în lături de la ceea ce i s-a cerut să facă. Cîrcei evidenția că, într-un fel, de lipsurile existente la nivelul fostei Regiuni de Securitate Banat erau răspunzătoare și organele de partid regionale, toate problemele de muncă “și problemele pe care noi le-am cunoscut de la regiunea de securitate, pe de o parte, au venit din informațiile de la secretari și pe de altă parte, de la tovarășul Steskal”. Dar, preciza vorbitorul, în afară de unele abuzuri referitoare la problema locuințelor sau la contrabanda practică, alte chestiuni privind ilegalitățile comise la fosta Regiune de Securitate nu au ajuns la partid. Acesta arăta, în fața membrilor Secretariatului C.C. al P.C.R., că a participat timp de trei ani la analizele anuale ale muncii de securitate din regiunea Banat, iar în cazul celor doi informatori abandonați la Regionala de Partid s-a primit o anonimă. Potrivit lui Ion Cîrcei, datorită slabei pregătiri politice și profesionale, Steskal a devenit îngâmfat, arogant în munca cu

³⁶ Ibid., f. 27.

³⁷ Ibid., f. 28.

oamenii, avea o încredere oarbă în oameni “și de aici toate aceste lucruri care probabil că s-au adevărit și pe care nu le cunosc”. În cei trei ani cât a lucrat la Timișoara, Ministerul Afacerilor Interne, în afară de faptul că fostul șef al Securității era dur cu oameni și că-i părtinea pe unii, nu a sesizat organele de partid despre lipsurile lui Steskal.³⁸

La finalul discuțiilor a luat cuvântul Nicolae Ceaușescu, care concluziona că în activitatea lui Steskal au fost lipsuri serioase “ele pot fi justificate, pot fi referiri la condițiile generale”, dar acestea nu înseamnă că fostul ofițer de securitate trebuia să comită o serie de abuzuri grave și “să nu vegheze la aplicarea liniei și conduitei partidului nostru în această activitate”.

Abuzurile au fost posibile și datorită lipsurilor existente atât la nivelul Ministerului Afacerilor Interne cât și la Comitetul regional de partid. “Se pare că tovarășii au cunoscut o serie de abuzuri. Cel care trebuia să ia măsuri era șeful acestei instituții, aceste lucruri nu se comit așa întâmplător. A făcut o serie de greșeli grave”.

În aceste condiții, liderul P.C.R. credea că scoaterea lui Steskal din Securitate era absolut necesară, acesta trebuind să fie discutat de către Comitetul județean de partid Timiș “pentru că nu se poate chiar să nu aibă o răspundere de partid”. Nicolae Ceaușescu se întreba dacă propunerea privind pensionarea lui Steska era bună, arătând că trebuia analizată problema pensiilor din Ministerul Afacerilor Interne deoarece la Securitate când cineva săvârșea o abatere era scos la pensie.

În acest context, Nicolae Ceaușescu credea că Steskal trebuia să muncească în domeniul administrativ, eventual tot în cadrul Securității, urmând a fi pensionat potrivit legii, deoarece “Avem mii de oameni la 40–50 de ani scoși la pensie și creăm o armată de oameni care nu muncesc. Dar ce fel de stat și societate sîntem noi?” “Oameni sănătoși îi scoatem la pensie? Nu este o pedeapsă, este chiar o încurajare aceasta! Să se ducă să muncească, nu șef de securitate, să vedem și cum muncește, să se îndrepte... Fac prostii și drept urmare sînt scoși la pensie și se dă și gratificație pentru prostiile pe care le face!”

La explicația lui Vasile Patilineț că fostul ofițer superior de securitate a cerut insistent ieșirea la pensie, fiind și bolnav, Nicolae Ceaușescu și-a exprimat părerea că numai în cazul în care medicii vor constata că era necesar ca Steskal să fie scos la pensie pentru caz de boală, să i se aplice această decizie.

În final W. Steskal a mulțumit conducerii partidului pentru deciziile luate, cerându-și scuze pentru “timpul răpit tovarășilor” și precizând că va munci chiar și în cazul în care va fi pensionat (“Momentan la Securitate nu ar putea lucra, poate la partid unde își va face datoria”).³⁹

Secretariatul C.C. al P.C.R. a aprobat propunerile cuprinse în informarea privind abuzurile comise de unii ofițeri de la fosta Direcție regională de securitate Banat, cu următoarele precizări: lui W. Steskal i se încredințează o muncă administrativă, urmând să fie pensionat conform legii. Comitetul județean de partid Timiș trebuia să dezbată

³⁸ Ibid., f. 29–30. Ion Cârcei a fost prim-secretar al Comitetului regional de partid Banat în perioada martie 1965-februarie 1968, vezi CNSAS, *Membrii C.C. al P.C.R.*, 135.

³⁹ Ibid., f. 30–31.

abuzurile care au fost săvârșite și să îl sancționeze pe fostul șef al securității din Banat pe linie de partid pentru abaterile săvârșite. Să fie prezentate propuneri pentru modificarea prevederilor legii pensiilor referitoare la vârsta de pensionare a cadrelor din Ministerul Forțelor Armate, Afacerilor Interne și Consiliul Securității Statului.⁴⁰

Ultimul act al acestei afaceri s-a desfășurat la Timișoara, la data de 14 iunie 1968, când abaterile lui Wiliam Steskal au fost analizate în cadrul Plenarei Comitetului județean P.C.R. Timiș.

În cuvântul său, Steskal recunoștea învinuirile care i se aduceau, arătând însă că “datorită volumului mare de muncă, de materiale, nu am reușit să le citesc pe toate și am semnat unele fără să le citesc. Încrederea pe care am avut-o în Kereckemeti și alți subordonați, a permis să se facă și abuzuri”.

Datorită factorilor de mai sus, dar și din cauza stării de sănătate, preciza în continuare vorbitorul, a slăbit controlul asupra activității ofițerilor de securitate din fosta regiune, dar a căutat totuși să imprime principiile muncii colective. Pe de altă parte, el arăta că: “Nu caut să arunc vina pe alții, însă consider că pentru abaterile și abuzurile care au fost săvârșite, se fac vinovați și ajutorii mei”.

În privința intervențiilor pe lângă organele de la frontieră, Steskal evidenția că “am intervenit la frontieră în mai multe cazuri, așa cum este munca noastră, inclusiv pentru cetățeanul care a eșit cu inelul”, recunoscând că a avut lipsuri în această privință, trebuind să-și organizeze mai bine munca.⁴¹

Arătând că “am fost șeful organului M.A.I. mulți ani și în ultimul timp am fost depășit de sarcini” își exprima regretul că “s-au strecurat aceste lipsuri, lipsuri grave, falsuri în documentele de securitate. Multe din documente nu le-am aprobat numai eu, ci și alții”.

Subliniind că una dintre cauzele ilegalităților apărute a constituit-o încrederea pe care a acordat-o lui Kecsckemeti, încredere care nu a avut limite, fostul șef al Securității regiunii Banat mulțumea, în încheierea intervenției sale “pentru ajutorul primit, mai ales de la Secretariatul C.C. al P.C.R., personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu”, luându-și angajamentul de a “ține seama de cele arătate, de gravitatea faptelor săvârșite”.

În cuvântul său, primul-secretar al Comitetului județean P.C.R. Timiș, Mihai Telescu arăta că “Îl cunoaștem de mult timp, este membru de partid cu vechime, din 1931, a dovedit atașament, și în perioade mai grele, cinste”.⁴²

Dar toate abaterile, abuzurile comise în timpul în care Steskal a condus Direcția Regională Banat a Securității și care i se imputau, au fost posibile datorită lipsei acestuia de atitudine, de gătuire a criticii, de faptul că nu a ținut cont de părerile oamenilor, de încrederea oarbă pe care a avut-o în Kecsckemeti, care și-a făcut de cap.

Dacă se trezea mai devreme, remarca primul secretar și controla mai temeinic activitatea subordonaților săi, dacă ținea seama de sesizările care s-au făcut, nu se ajungea în situația respectivă. Dar Kecsckemeti a reușit să câștige încrederea lui Steskal

⁴⁰ Ibid., f. 3.

⁴¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Timiș, *fond Comitetul județean P.C.R. Timiș*, d. 6/1968, f. 153, 181.

⁴² Ibid., f. 182.

în așa măsură încât acesta să nu mai țină cont nici de ce a hotărât conducerea județeană de partid. “De pildă, la crearea Inspectoratului, având anumite sesizări despre Kecskemeti, pînă la elucidarea lor, am stabilit ca acesta să nu mai fie numit șef al serviciului contra-spionaj. A doua zi, sub presiunea lui Kecskemeti, tovarășul Steskal a trimis la Consiliul securității statului un referat, în care aprecia că acesta este cel mai bun ofițer și că merită să fie șef de serviciu”. Deci, concluziona Telescu, nu s-a ținut seama nici de ce s-a hotărât cu o zi înainte în Secretariatul Comitetului județean de partid.⁴³

C. Pop, prim-secretar al Comitetului municipal P.C.R. Timișoara, aprecia că W. Steskal, deși a ajuns la gradul de general-maior, datorită deficiențelor sale în privința stilului și metodelor de muncă a adus prejudicii muncii de securitate. Din cauza perpetuării pe o perioadă destul de îndelungată a acestor lipsuri, organele de partid au trebuit să adopte față de un număr mare de ofițeri de securitate din subordinea lui Steskal măsuri de sancționare, fostul șef fiind vinovat de ceea ce s-a întâmplat.

Cauza deficiențelor întâlnite în activitatea lui Steskal trebuia căutată și în slaba muncă de selecționare și cunoaștere a cadrelor, de promovare a acestora în funcție de activitatea lor, a calităților de care dădeau dovadă. Kecskemeti, sub oblăduirea lui Steskal, a săvârșit fapte grave, atrăgându-i în aceste acțiuni și pe alți ofițeri de securitate, iar Steskal “de dragul de a menține prestigiul organului, de a nu se afla, nu avea interesul de a face mai larg cunoscute unele abateri, abuzuri făcute de unii ofițeri, căutând să le rezolve în așa fel, chipurile, să nu păteze numele instituției, prestigiul ei și a șefului ei”.⁴⁴

C. Pop arăta, în continuarea discursului său, că în referat s-a evidențiat și faptul că Steskal nu a creat climatul favorabil dezvoltării criticii, vorbitorul precizând că “nu putem spune că nu s-a criticat, însă din aceste critici era exclus acest Kecskemeti. Au fost cazuri când unii ofițeri au încercat să critice, însă au fost foarte repede puși la punct. Chiar dacă tovarășul Steskal nu a participat direct la apărarea acestui element, prin crearea aurelei, că este cel mai bun lucrător de securitate, indirect a participat”.

Paradoxal, Securitatea informa organele de partid despre o serie de lucruri, abateri, abuzuri care se săvârșeau în unele instituții sau întreprinderi, dar “Se pune întrebarea, de ce nu au cunoscut și abaterile și abuzurile făcute în propria instituție”.

Pop declara, în continuare, că “Mă simt și eu personal vinovat, că am participat la multe adunări de partid de la securitate, am cunoscut unele probleme interne de partid și poate prin cunoașterea mai temeinică a lucrurilor, am fi putut ajuta la prevenirea și săvârșirea faptelor de acest fel”.⁴⁵

La finalul analizei, Mihai Telescu avea convingerea că ceea ce a caracterizat de fapt activitatea Securității a fost prezența unor cadre, marea majoritatea, cinstite, devotate “trup și suflet clasei muncitoare, partidului, politicii sale, care au muncit cu devotament pentru apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului, care au manifestat ură neîmpăcată împotriva dușmanului de clasă. Toate acestea, datorită conducerii partidului, organelor de partid, care au trimis în conducerea organelor securității statului, membri

⁴³ Ibid., f. 183.

⁴⁴ Ibid., f. 184.

⁴⁵ Ibid., f. 185.

de partid care și-au făcut datoria”, iar la obținerea acestor rezultate pozitive și-a adus contribuția și W. Steskal.

Dar, tot sub comanda acestuia, unele cadre de securitate, elemente abuzive, au săvârșit abateri și abuzuri grave, Telescu referindu-se și la aprecierea conducerii P.C.R. potrivit căreia: “De asemeni, nici fostul comitet regional nu a sprijinit în suficientă măsură organizația de partid din cadrul Direcției regionale M.A.I.”. În acest context, primul-secretar al Comitetului județean P.C.R. Timiș se destăinuia că în calitatea pe care a avut-o de secretar cu probleme organizatorice a regiunii a cunoscut unele lucruri necurate care se petreceau la Direcția de Securitate, fiind de acord cu aprecierea conducerii P.C.R. privind aspectul de mai sus.⁴⁶

În cadrul Plenarei, s-a votat pentru sancționarea lui W. Steskal cu vot de blam și eliberarea din funcția de membru supleant al Biroului Comitetului județean P.C.R. Timiș, dar Mihai Telescu declara că acesta rămânea în continuare membru al Comitetului județean de partid, tocmai “ca o încredere a partidului în dînsul ca un vechi membru de partid, ca o considerare a tot ce a fost pozitiv în activitatea sa”.⁴⁷

Participanții la lucrările Plenarei Comitetului județean P. C. R. Timiș au luat în discuție abaterile săvârșite și de către Viorel Tăurăscu, șeful Inspectoratului județean de miliție Timiș, care și-a recunoscut faptele comise. Referindu-se la chestiunea în cauză, Mihai Telescu sublinia că deși Tăurăscu a cunoscut unele abateri care s-au săvârșit la miliție, nu a luat măsuri, a căutat să acopere unele ilegalități, să nu reiese lucrurile negative.

În urmă cu câțiva ani, Secretariatul Comitetului regional de partid a analizat unele probleme de cadre de la miliție, constatându-se că cei care erau sancționați pentru diferite fapte erau transferați, pentru reabilitare, din unele localități precum Făget sau Bozovici în orașul Timișoara. Totodată, într-o ședință a Secretariatului Comitetului regional din anul 1964, Tăurăscu a avut o atitudine negativă, de desconsiderare a organului de partid, de indisciplină. În relațiile cu oamenii, șeful miliției nu dădea dovadă de politețe, fiind un om îngâmfat. În ciuda faptelor de care a fost acuzat, atunci când Biroului Comitetului județean de partid i s-a cerut opinia dacă Tăurăscu să fie menținut în continuare în funcția pe care o avea, membrii Biroului s-au pronunțat pentru rămânerea sa în fruntea Miliției.

Plenara a hotărât sancționarea lui Viorel Tăurăscu cu muștrare, recomandându-i-se să manifeste mai multă sollicitudine față de părerile oamenilor, să imprime un spirit colectiv de muncă, să se preocupe de întărirea disciplinei, de educarea oamenilor din subordinea sa, să instituie un control mai amplu la posturile de miliție, să manifeste mai multă exigență, dar care să nu însemne jignirea oamenilor.⁴⁸

Abuzurile și ilegalitățile care au fost descoperite au dus la desemnarea unei noi conduceri a Inspectoratului județean de Securitate din Timiș. Astfel, prin ordinul președintelui Consiliului Securității Statului (Ion Stănescu) în funcția de inspector șef

⁴⁶ Ibid., f. 189–191.

⁴⁷ Ibid., f. 191.

⁴⁸ Ibid., f. 191–193.

a fost numit locotenent-colonelul Iosif Turc; maiorul Gheorghe Bota devenea adjunctul inspectorului șef și șef al Serviciului I; locotenent-colonelul Vasile Bocăneț, adjunctul inspectorului șef și șef al Serviciului de securitate al municipiului Timișoara; maiorul Moise Purdea, adjunct șef serviciu tip I și șef al Biroului I la Serviciul I informații interne; maiorul Carol Blăjan, șef secție tip I la Secția a III-a contraspionaj.⁴⁹

În concluzie, pe fondul dezvoltărilor privind crimele și abuzurile pe care lucrătorii de Securitatea le-au săvârșit în perioada Gheorghe Gheorghiu Dej (autoritățile politice comuniste aveau în vedere doar cele îndreptate contra activiștilor de partid), pe adresa conducerii Consiliului Securității Statului au sosit informații privind o serie de abuzuri și ilegalități grave care au fost comise în cadrul fostei Regiuni de Securitate Banat.

Ancheta care a urmat a scos la iveală faptul că de aceste acte se făceau vinovați o serie de ofițeri de securitate care dețineau funcții de comandă, în frunte cu generalul-maior Wiliam Steskal, fostul șef al Regiunii de Securitate din Banat.

Printre cele mai grave abuzuri consemnăm pierderea unor documente secrete de stat și fals în acte publice; abuz în serviciu; trafic de valută; delapidare; corupție; abateri de la regulile muncii de securitate, unii dintre ofițeri mergând până la folosirea, temporară, pentru uz personal a unor obiecte de îmbrăcăminte aparținând Serviciului de filaj. Trebuie subliniat faptul că atât anchetatorii, cât și factorii politici care au analizat acest caz au încadrat unele dintre aceste fapte ca fiind de natură penală.

După finalizarea anchetei, dosarul a fost analizat de către o serie de organisme decizionale, precum: Consiliul Securității Statului, Secretariatul Comitetului județean P.C.R. Timiș, Comitetul județean P.C.R. Timiș, Colegiul Central de Partid și Secția pentru controlul muncii la M.F.A., M.A.I. și Justiție, faptele intrând și în discuția conducerii de partid, în cadrul unei ședințe a Secretariatului C.C. al P.C.R., fapt ce denotă, în opinia noastră, gravitatea acestora. Toți cei care au luat parte la dezbateri au condamnat abuzurile și ilegalitățile care le-au fost prezentate, dar sancțiunile aplicate în final față de cei vinovați au fost mult prea blânde față de gravitatea actelor comise.

Majoritatea celor care au luat cuvântul în ședința Secretariatului C.C. al P.C.R. au arătat că în judecarea ilegalităților comise de către ofițerii de securitate din regiunea Banat trebuia să se țină cont de modul de lucru instituit de către fosta conducere a Ministerului de Interne, precum și de contextul politic din perioada respectivă. În acest sens, Vasile Patilineț declara că în anii '50 ai secolului trecut activiștii de partid nu aveau permisiunea de a controla activitatea organelor de securitate, dar că nu o făceau nici din "comoditate". Credem că sub această expresie se ascundea frica acestora față de temuta Securitate, sentiment care a dus și la neintervenția factorilor politici decizionali din regiune în vederea opririi și sancționării abuzurilor, deși aveau cunoștiință de unele dintre acestea.

În schimb, liderii partidului erau deranjați de faptul că abuzurile au continuat și după anul 1965, în ciuda măsurilor luate de către conducerea P.C.R. de a se pune capăt ilegalităților la nivelul Ministerului Afacerilor Interne. De asemenea, se constata faptul că încă mai erau întâlnite situații în care Securitatea nu ținea cont de deciziile factorilor politici.

⁴⁹ CNSAS, *Securitate, Structuri/Cadre, Obiective și Metode, 1967–1989*, 66–67.

În judecarea cazului Steskal s-a ținut cont de trecutul de ilegalist al acestuia, precum și de importantele servicii aduse partidului în perioada cât a activat în Securitate, adică de aportul adus de acesta la lichidarea rezistenței anticomuniste din Banat. Astfel, pentru conducerea partidului s-a dovedit a fi mult mai importantă contribuția adusă de Steskal la reprimarea mișcării anticomuniste decât faptele penale pe care le-a săvârșit acesta. În aceste condiții, fostul șef de securitate a fost sancționat doar pe linie de partid, dar și în acest caz autoritățile au dat dovadă de indulgență. De fapt, nici la nivel de Securitate, nici la nivel de partid, nu s-a dorit să se de-a cazului o conotație penală.

Și pedepsele celorlalți ofițeri de securitate implicați în scandalul de la Timișoara au fost blânde, mai mult, unul dintre cei găsiți vinovați, locotenent-colonelul Vasile Bocăneț, a fost numit în noua conducere a Inspectoratului de securitate județean Timiș, fiind unul dintre adjuncții inspectorului șef.

Chiar și Nicolae Ceaușescu era nemulțumit de statutul rezervat foștilor ofițeri de securitate care săvârșeau abuzuri și care erau pensionați înainte de a avea vârsta legală, subliniind că se dă “și gratificație pentru prostiile” pe care aceștia le săvârșeau.

Trebuie însă să amintim că la ședința de prelucrare a cazului care a avut loc în fața colectivului Inspectoratului de securitate Timiș, unii ofițeri și-au exprimat nemulțumirea față de sancțiunile aplicate celor vinovați, cerând pedepse mai aspre.

În opinia istoricului Liviu Pleșa “întregul caz a avut doar rolul de a oferi o lecție ofițerilor de Securitate, atenționându-i că vremurile se schimbaseră, iar pe de altă parte fusese folosită ocazia pentru îndepărtarea generalului-maior Steskal, al cărui comportament nu mai convenea conducerii partidului”. În același timp, ofițerii erau atenționați asupra faptului că în cazul în care nu se conformau directivelor partidului, oricând puteau fi scoase la iveală faptele ilegale comise în trecut, care să determine înlăturarea lor din funcție.⁵⁰

Suntem de acord cu afirmațiile de mai sus, dar trebuie să evidențiem că deși, -vremurile se schimbaseră, fenomenul de corupție în rândul ofițerilor de securitate a persistat, sub îngăduința partidului, printre cazurile cele mai răsunătoare fiind cel al generalului Mihai Pacea.⁵¹

Pe de altă parte, în mod hilar, Steskal era profund nemulțumit că în timpul anchetei i s-a interceptat telefonul, deși metoda era intens utilizată în instituția pe care a condus-o o bună perioadă de timp împotriva celor urmăriți.

Această afacere petrecută la nivelul Regionalei de Securitate Banat mai demonstrează faptul că legenda potrivit căreia ilegalității și ofițerii de securitate din prima generație (cei din anii '50) credeau în valorile comuniste, erau cinstiți, nu este reală, faptele pe care aceștia le-au săvârșit în cazul pe care l-am analizat, neavând nimic comun cu morala comunistă.

În același timp, conducerea Partidului Comunist Român și în perioada Nicolae Ceaușescu a dat dovadă de clemență față de abuzurile, ilegalitățile și actele de corupție înregistrate în rândul ofițerilor de securitate.

⁵⁰ Pleșa, “Cadrele Securității,” 72–73.

⁵¹ Vezi în acest sens, CNSAS, *Ion Mihai Pacepa în Dosarele Securității, 1978–1980* (București: Ed. Enciclopedică, 2009), 445 p.

CORRUPTION AND ABUSES IN THE BANAT REGION OF SECURITATE

Abstract

An immense scandal troubled the security structures in the Banat, in 1967–1968; command officers in the former Region of Securitate, with a former underground communist fighter, general-major Wiliam Steskal at top were involved in. The events I have analyzed took place within a period of relative political liberalization, the time when some abuses and crimes the Securitate had done in Dej's age were convicted. Lost of classified documents and forged public documents, abuse of power, currency traffic, dilapidation and corruption were ones of the gravest facts we might note, some of them being subjects of penal law.

Having been finished the inquest, a series of decisional organisms of Securitate and of political range analyzed the file which was also discussed by the R.C.P. leadership with Nicolae Ceaușescu at top. Even if all the ones who took part in the debates on that subject convicted the abuses and illegalities they had been notified about, the final sanctions were much more clement reported to the gravity of the facts they had committed. The Securitate and the Party leadership didn't intend in fact to give a penal connotation to the case. As for Steskal his contribution to the anticommunist movement repression proved to be more important for the R.C.P. than the penal facts he had committed. This situation within the Banat Region of Securitate also evidences that it is a fake the legend of underground communist fighters and Securitate officers from the first generation (the 50s of the 20th century) were honest and trusted the communist values. During Nicolae Ceaușescu's age the R.C.P. leadership also gave evidence of clemency against the abuses, illegalities and corruption within the Security officers' corps